

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Pénteken Junius 16-dik napján, 1815-dik esztendőben.

Frantzia Ország.

A' Frantzia Monitörnek kiadója kén-
telen most maga kijelenteni, hogy a' Ven-
dei osztály *Bonaparte* ellen fegyverbe öl-
tözött, és hogy ez ellen egy szep armáda
állítatott légyen fel, mellyet Gen. *Lemar-
que* fog kommandirozni. Azt monnják ugyan
hogy Gen. Lt. *Travot* a' királyt kívánó Fran-
tziákat megverte, 's közzülök 300 émbert
megölt, a' kik közt lenni mondatik *Cha-
rette* is. Azt is mondják, hogy azon fegy-
ver és munitzió közzül, mellyeket az An-
glusok a' királyt kívánóknak küldöttek, és
Gilleshe kiszállítottak vala, 4,000 darabot,
's 600 puskaporos hordót vettek volna el:
mindazáltal ezek a' támadások tsakugyan
lenem tsendesedtek, és a' Ligerisi armádát
mindenkor szükség leszen a' külső ellen-
ség ellen készen tartani. A' választó gyü-
lekezethez azok a' tagjai, a' kik Párisban
már megérkeztek, arra köteleztetnek, hogy
a' gyűlésekre rendelt szálákban gyülljenek
össze, 's annál fogva a' voksoknak tzedu-
láit mutassák bé. Erről a' tárgyról azt ir-
ják Fr. Országból, hogy 55 osztályokból
választok Párisba már megérkeztek, és hogy
rövid idő alatt a' többi osztályokból is meg-
fognak érkezni.

A' választó kollégyiomoknak deputá-
tusai Május 28-ik napján *Napoleonnak* már
bémutatattak, és a' minap béküldetett in-

stantziák is ezeket illetik. A' bémutatott
képviselők közt legnevezetesebbnek tartat-
tik *Casenave* volt törvénytevő. — A' mult
Május 27-ik napján a' hazafiui ajándékok-
ról egy dekretom adatottki, a' melly mind
azokról, mind a' nemzeti gárdistákról az ő
köntöseikről, organizatziójokról és egyéb
szükségeikről szól. — *Lyonban* azon vá-
rosnak sántzai tsak nem egészlen tökélle-
letességre vitettek, és azok az erősségek is,
mellyek a' *Rhone* és *Saone* folyóvizek közt
vannak, és kettős sántzal vétettek körül.
A' mint a' Párisi levelek hirdetik, azon
esetre, ha Fr. Ország ellen had fog inditat-
ni, egy olly társaság állítatik fel, melly
arra fogja magát kötelezni, hogy a' békes-
ségig semmi Angliai és Indiai produktum-
mal nem fog kereskedni. Ennek eszköz-
lésére az egész Frantzia Ország meghivat-
tatott.

Az elmúlt Május 27-ik napján Bona-
parte Yeromos Vestfáliai Ex-Király a' kö-
vetkezett nap északaján pedig a' Napoleon
édes Anyja, és Kardinális *Fesch* Párisban
meg érkeztek. Az a' fregát, mellyre ez
a' három személy Május 10-ik napján szállott
vala, a' tengeri szélektől azon helyre ra-
gadtatott, a' hol Napoleon a' szárazra ki-
szállott. Utjokban egy Anglus eskaderrel
találkoztak össze, a' melly őket telyesség-
gel meg nem akadályoztatta.

Gen. Lajtnant *Lecourbe* fő hadi szállá-

Altkirályban, van Marsal Grouchi az északi armádát és a régi testörző seregnek lovasságát kommandirozza — General *Bessanet* a Marsiliai Commendans vezérlése alatt lévő nemzeti gárdistákat széllyel oszlattak, hanem ismét újonnan organisalta — A' Frantzia újság levelek annak, hogy a' Május mezei gyűllés idejében öszve nem gyűllött, azt adják okául, mivel a' választó kollegyiumoknak tagjai idejében utnak nem indulhattak, és az ő constitutionalis könyveiket nem készithették el hamarább.

A' *Patriote* nevezetű Párisi ujságlevelek az Orleansi hertzeget nagyon magasztalják. Az illy embernek, mint a' millyennek *Nehée* Ur, szájából jött ditséreték külömbkülömbféle gyanuságra szolgáltatnak alkalmatosságot.

A' Párisi magános levelek annak, hogy Május 21-ik napján a' Frantzia második mustra végbe nem ment, azt teszik okául, mivel a' régi gárdistáknak mustrájok senkinek sem tettzet. A' foederatusok tudniillik a' nemzeti gárdistákat bajtársaiknak, 's kamaras társaiknak nevezték, 's azokkal kezet tsaptak — Az illy egymással való nyájaskodások és barátságos beszélgetések az igen büszke gárdistáknak tellyességgel nem tettzetek, a' kik a' Foederatusokat *Kanalliáknak* hívják.

A' Párisi *Journal Universel* nevezetű ujságoknak 23-ik Májusi darabjában egy Párisi tikkely van béiktatva, mellyben a' szövetséges fejedelmeknek hatalmok sokféleképpen kitsinyitetik és ótsároltatik. Minekutánna a' szabadságnak és egyenlőségnek nagyítása, *Bonaparténak* újonnan való születése, a' Frantzia armádáknak prédát szomjúhozó elpártolások, *Napoleonnak* a' Párisba való menetelre utat nyitottak, és azon fővárosnak kapuit is előtte felnyitották volna, egymással kezet tsaptak annak tökéletességre való hajtására, mellyet elméjekben forraltak, mindeneknek előtte elüzettettek mind azok, a' kiknek tántoríthatatlan hazafiuságok, a' kiknek köszik-

lához hasonló hívségek készebb lett volna a' sirba temettetni, mintsem magokat a' kegyetlen uralkodónak hatalma alá adni. Ezeknek végbe való vitelek után rendkívül való kommissáriusok nevezettek ki, a' kik minnyájan revoluzionális emberek voltak, a' kik Frantzia Országban kiterjedtek, azon Országot mint valamelly prédát magok közt felosztották, és a' Politzia-Direktoroknak segítségével 14 nap alatt minden hivatalokba magok szörű embereket helyhezttettek. Minekutánna minden jó gondolkozású és békességet szerető polgárok kényereket elvesztették volna, azokat az intézeteket, mellyek e' világi kronikákban örök emlékezetben fognak lenni, könnyü volt visszahívni, és a' dekretomokban, közönséges hirdetményekben, és ujságlevelekben, mint a' jelenvaló iparkodásoknak feltett tzeljét előadni. A' 8-dik Májusi dekretom, mellyet *Fouché* közönségesse tett, ezeknek előljáró postája volt. Azon lajstrom, a' mellybe a' leggonoszabb emberek szoktak beirattatni, ismét nyitva vagyon. Mit kell szóllani, a' midőn ebben a' tudósításban azt a' boszszúságot olvassuk, mellyet 18-ik Lajos eltörlött, ha meg kell fontolni, hogy *Carnot*, *Fouché*, *Ney*, és *Davoust* Marsalok kormányozzák Fr. Országot? A' midőn *Fouché* szájából azt hallják, hogy noha *Bonaparte* sokkal jól tett, mindazáltal még is attól félhet, hogy ő sok háládatlan és hívségtelen alattvalókat talál. — Minémü irtóelzástól kell félni, a' midőn az első revoluzionális kormánynak békességes türesét ótsároltatni hallja. A' törvényes dolgokra ügyelő ministernek *Cambaceresnek* azon kerülő levelét, mellyet minden Fr. Országi magistrátusoknak és fő tisztviselőknak küldött, némünémüképpen ugy lehet nézni, mint a' *Fouché* hirdetményét. Azt mondja, a' midőn az usurpatornak avagy törvénytelen uralkodónak feltételét kinyilatkoztatni, és a' törvénytisékeknek szententziájokat, 's végzéseket elő adni kívánnya, mellyeken

minden igasságot szerető és érzékeny szívű embernek iszonyódnia kell.

Végtére így szól a' feijebb említett *Journal Universel* a' maga leveleiben — a' Frantzia Országi ijesztő alkotmányról: „Ezen nemzetnek sepreje, ugymond, ismét feltámad, a' fő rángú 's nemes születésű emberek, a' vallás, és tulajdonság ellen. A' 120 milliomból álló kitsafart költsönpénz a' kereskedést és a' földmivelest semmivé teszi. A' semmire kellő és sokonai emberek egyik tartományból 100 's 200 órani földre szelvednek el, hogy a' hiv. osztályoknak bekességet szerető lakosait megháborítsák, 's félelémbé ejtsék, a' Generálisoknak, Ministereknek, és uralkodó Fejedelmeknek nevekben hazug hirdetmények fognak kiadattatni. Wellingtonnak nagy nevével sokan vissza fognak élni, hogy Fr. Ország és a' király ügyének ártassanak, kinek tiszteletében és magasztalásában a' nagy vezér a' maga ditsőségét helyhezsetti; azok a' tetők, mellyek Páris városán uralkodnak, ágyúkkal fognak megrakatni, mellyeknek tüzokádótsói részszerént a' *Bonaparte* valóságos ellenségeire, a' kiket ő Fr. Ország ellenségeinek nevez, részszerint az ő valóságos ellensége ugymint a' fő város ellen fognak tüzet okádni. Ezeket a' külsővárosokat gyalázatos és szörnyű állapotba fogja a' Császár taszítani; a' *Roberspière* és *Marat* armádiák megmustráltatnak; maga a' Császár fogja azokat vezérleni, hizelkedni fog azoknak, és nyájasan fogadja azokat. Az a' száj, a' melly szünetlénül a' maga királyi széke, királyi méltósága, és uralkodó familiája ditsőségekről beszél, ezt kiáltja: „*Eljen a' Nemzet!*“ Az az ember, a' ki kevés idővel ennekelőtte a' leghatalmasabb királyokkal is mint magához hasonlóval beszélni és alkudozni akart, most ismét polgári módon beszél, és alkudozik 's a' többi.

Abban az utasításban, melly szerént újabb foederatiót akar Párisban felállíta-

ni, a' többi közt következő nevezetes tárgyak fordulnak elő: „Abban a' szempillantatban, mellyben az egész Fr. Ország a' maga szabadságának fenntartása végett ismét fegyverhez akar nyulni, mindenütt a' hazafiuság uralkodik, és mint valamely emésztőtűz az országnak minden tartományait elborítja, Frantzia Orzágnak szeméit ti reatok fordítja.

A' ti falaitok közt született a' szabadság; ez a' szabadság veszedelemben forog; hát ugyan ennek védelmezéséért nem akartok-e semmit mivelni? A' Párisi külső városoknak lakosi jó példával mennek elő, 's öszve vetett valakkal igyekeznek a' külső ellenséget hátra vetni, és az Ország békételen lakosait zabolán tartani. Számos Párisi lakosokat hasonló jó indulat lelkesít, és mivel a' külső városoknak lakosi a' nemzeti gardistáknak és a' Párisi lakosoknak előjáró seregei akarnak lenni, mi is mutassuk meg, hogy mi őket a' betsület és engedelmesség ösvényenn segíteni, 's velek együtt a' köz ügyet előmenetelesíteni kívánnyuk.“

„A' második batalionnak granatérosi, az ő nemzeti gardistákból való kamarás társaiknak azt tanátslották, hogy kössenek velek szövetséget, és a' nemzeti gardistákkal egyetemben a' Párisi lakosoknak, akár kik légyenek azok, mutassák meg, hogy a' jó Frantziáknak indulatjok mindenkor a' polgári jussokban álljanak, soha másoktól való függésben nintsenek. Ezen kívül azt tanátsoljátok, hogy a' bülsű városoknak egyesítésekre nézve Commissariusok neveztesse ki. Derék Párisiak! Az a' munka, mellyet magunkra akarunk vállalni, minden felelem, és ótsárlás nélkül való férfiakat kíván, (mint a' millyenek a' Párisi külső Városoknak közrendü lakosi) mivel az a' gyermeki félelem, melly néhány polgártársainkat tőlünk tartoztat, valóságos egoismusból, az az maga szeretőségből áll; elég nagy büntetés ez ő réájok nézve, ha szivek és akaratjok nintsen, a' Hazáért!

fegyvert kötni és viselni. A' két *Lafayette* ugymint az atya és a' fija, a' Seinei és Marnei osztályoktól deputatusoknak választattak. — Gen. Lt. *Duchesme* a' mult Május 23-ik napján Lillébe ment, hogy az oda való osztálybéli nemzeti gárdistáknak organizatziójában *Sebastiani* Generalt felváltsa — Gen. *Brayer* Fr. Ország napnyugoti környékeibe ment. — Azon holnap 27-ik napján egy illy tzimü nevetséges irás adatott ki Fr. nyelven: A bas la queue de Marat de la Robespierre! az az, veszszenek el a' Marat és Robespierre követői!“

Minémü indulattal viseltessenek Fr. ország déli tartományinak lakosi *Bonaparte* iránt, a' következő napi parantsolatból, mellyet Gen. *Clausel* a' Pyrraeneusi tartalék armadához Bourdeauxból Május 24-ik napján intézett, meglehet itélni: „A' rosz gondolkozású emberek, ugy mond, a' köz tsendességet megháborítani, és a' Státusnak, (t. i. *Bonaparténak*) hasznát megrontani igyekeznek; ezek rosz a' indulatú emberek, ugymond, részszerint tsalárd, és tsábitó szókkal, részszerént fenyegetődzésekkel akarják a' nép indulatját elrontani, és azokat az ifjakat, és meglett embereket, a' kiket a' Hazának védelmezésére a' betsüllet és annak boldogsága gerjesztet vala, igyekeznek eltsábitani. Sőt annyira megbátorodtak, hogy ezek a' külföldiektől vásároltatott, és rosz indulatoktól megvakított emberek a' katonákat pénzzel vesztegetik, azokat a' katonákat, a' kik szembetünő probáit adták, és még mais adják az ő hazájokhoz való hivségeknak, ennek a' gonosznak elhárítására, melly mivel sokszereentséltenséget szülhetne a' fennt nevezett fővezér a' Pyraeneusi tartalék armáda fővezérének következő parantsolatot küldött:

„Azok a' Generálisok, a' kik a' 9-ik, 10-ik, 11-ik és 20-ik katonaosztályokat, és azok a' kik a' Pyraeneusi tartalék armádanak szolgálatban lévő osztályait kommandirozzák, kötelesek mindent, akár ki lé-

légyen az, megfogattatni, és különös hadi kommisszio eleibe idézni, a' ki a' támadásban részt veszen, és a' polgárokat akármi úton módon, a' törvény ellen való engedetlenségre tsábitják és ingerlik. Azok a' hadi kommissziók azoktól a' Generálisoktól fognak kormányoztatni, és kineveztetni, a' kik a' 9. 10, 11, és 20-ik osztályban kommandiroznak. A' Frankfurti Frantzia ujság levél (Journal de Francfort) azt írja egy Párisi magános levél után, hogy igen élevenívetélkedés támadván *Constant Benjamin* és egy más nevezetes Frantzia közt, egymást egy szálkardra hívták ki, mellyben az utolsóbb, kinek neve elhalgatodik, megsebesített.

Nagy Britannia.

Május' 25-ik napján *Carltonhouseben* a' Regens-Hertzeznál nagy udvarlás tartott, a' melly alkalmatossággal a' Hazájába visszatérő előbbeni Portugalliai követ Gr. *Funchal* bútsút vett Eő kir. Hertzegségétől. Ugyanakkor *Quincey-Adams* ur az egyesült északi Amerikai Státusoknak új követje *Doveren* által *Londonba* érkezett. — Itten azt hirlelték vala, hogy a' tengeri haditanáts olly intézeteket akarna tenni, a' mellyek a' kereskedésnek bátorságára tsélnőznak, a' mi tsakugyan a' nem soká elkövetkezendő háborúnak a' jele. A' 18-dik *Lajos* király körül *Gentben* öszvegyülekezett katonaságnak számát egy Londoni ujságlevél 5000 emberre teszi. A' *Courier* nevezetü Londoni ujság pedig ugyan azoknak a' számát, mintegy jó kútfőből vett tudósítást inkább 10,000 mintsem 5000 lenni állítja. — Egy 3 fregátból 's a' t. álló tengeri hajó sereg *Hotham* Admirál vezérlése alatt *Plymouthból* elindult, hihe-tőképen a' *Martiniquei* és *Guadeloupei* szigeteknek elfoglaltatások végett, azon esetre, ha ezen szigetek a' Bourboni Házhoz való hivségeknél meg nem maradnának.

Az Alsó Házban Május 26-ikán azon öt milliion font sterlingből álló pénz segedelem, mellyet a' Ministerek az *Austriai*,

Orosz, és Prusszai Udvarok számára kérték vala, helybenhagyattatott. Ezen alkalmatossággal *Lord Castlereagh* a' szövetséges Fejedelmektől kiállítandó hadi seregeknek számát 1,011,000-re mondotta ki, melly számba *Austria* 300,000; az *Örosz Birodalom* 225,000; *Prusszia* 236,000; a' Német Státusok 150,000; *Hollandia* 50,000; *N. Britannia* 50,000embert ad; *Spanyol ország, Portugallia, Piemont, Dánia, és Svéczia* még nintsenek ebben a' felvetésben, az ő tőlők kiállítandó katonaságnak száma még eddig tudva nem lévén.

Május' 29-ik napján a' *II-ik Károly Király* a' királyi székebe való visszahelyeztetésének emlékezet napja a' régi szokás szerint meg innepeltetett, a' *Dowren* és *St. James-Parkon* lévő ágyúk durrogtattak, a' Parlamentumban semmi ülés nem tartott; és a' kir. Bank (pénzváltó ház) azon nap zárva maradott.

Plymouthból több *Anglus* hajók kiindultak a' végett, hogy azon *Frantzia* fregátokat szemmel tartsak, a' mellyek tsak kedvező alkalmatosságot varnak, hogy útnak indulhassanak, és napnyógoti Indiába fegyvert vihessenek által. Azt mondják, hogy minden *Anglus* tengeri hajók azt a' parantsolatot vettek, hogy minden *Frantzia* hajókat, akár fehér akár háromszinü vitorlák alatt legyenek, minden különbség nélkül letartóztassák.

A' Felső Parlamentumnak 23-dik Májusi ülésében, mellyben a' Régens-Hertzeghez küldendő írásról tanátskoztak vala, *Lord Liverpool* e' következő beszédet tartotta: —

„Hogy ő (igy kezdé a' beszédjét) a' Parlamentom figyelmetességét akarja egy kérdésre vonni, a' melly azon fontos háború és békesség közt való választást foglalja magában. Hogy minden okos emberek egymástól azt kérdik: „Megmaradhatunk-e mi a' békességben; a' mostani környülállások közt erköltsiképpen lehetséges é az, hogy *Nagy Britannia* és az ő szöve-

tségesei békességgel, és annak hasznaival élhessenek?“ „Szükség, hogy a' Parlamentom minden bal vélekedés 's részrehajlás nélkül ezen a' kérdésen tanátskozzon. Bizonyos dolog, hogy a' háborút el kell kerülni, mihelyt az bátorságosan megeshetik. De kívánni nem lehet, hogy a' meghatározott idő pontja elhalasztasson vagy valami gyalázatos engedelmességre való hajlandóság mutatódjon, és a' veszedelemnek elháríttatása halasztódjon, sőt inkább mind a' Parlamentumot mind pedig a' nemzetet arra kell birni, hogy ne kétségesskedjenek magokat azon részhez tartolni, melly a' mi bétületünknek 's bátorságunknak fenntartására szükséges.“

„Legelsőbben is szükség azt megvizsgálunk, ha valljon ebben a' szempillantásban a' *Bonaparte* személyes tulajdonságaira, és a' mi szövetségeseinkel való környülállásainknak mivoltára nézve igazságos okunk legyen-e a' háborúra. Ha az előbbi értekezések a' Parlamentumnak emlékezetében vannak, ha a' *Bonaparte* maga viseletét el nem felejtette, ugy a' hosszas vetélkedések éppen szükségtelenek lesznek. Egyedül azt jegyzi meg, hogy *Frantzia Ország*nak mostani állapotja, melly minket a' háborúválasztásra kényszerít, onnan veszi eredetét, hogy ez a' személy *Fr. orszagi* kormányt egy szent kötésben foglat ígértételeknek megszegések által ismét magáévá tette. Némellyék azt állították vala, hogy ezt a' kötetést elébb a' szövetségesek szegték volna meg; de ha ez igaz volna is, még is az ő a' szövetségesek eránt való magaviselete nem kevésbe hibás volna, és magát másként nem menthetné meg, hanem ha ő azon megbántásról, a' mellyről való panaszolkodásra néki oka lenni látszott, és a' mellyben a' szövetségesek soha nem részesültenek, tőlők elégtelt kivánt volna. De ő arról soha legkisebb jelentést sem tett, és a' traktának azon költeményes megszegését, a' mellyről *Frantzia Országban* 's másutt is az ő

Először való elutazásától fogva, tsupantsak azért, hogy ezt mentegessék, annyit beszéltek, egyikben sem említette azon hirdetményei közzül, azokat, mellyeket a' maga Frantzia földre való lépésekor tett vala közönségesekké. Sőt maga is megvallotta azt, hogy ő Frantzia Országba azért jött volna vissza, hogy azon hatalmat ismét magára válalja, a' mellyet egy szerentsétlen szempillantatban le tenni kéntelenített. Soha sem támaszkodott ő a' traktának úgy mondott megszegésére. Arról azt hihetjük, hogy ő a' maga vissza jöveteléről, akkor is, a' midőn a' *Fontaineblai* trakta készített, és a' trónusról való lemondását aláírta, gondolkozott legyen. *Bonaparte* éppen nem akarta akképen magát mentegetni; ő néki az ő feltett akaratja a' volt, hogy a' trónusról lemondó traktát megsértse, a' mellyet ő a' maga Frantzia Országba való visszatérése által nem tsak valamely mellésleg intézeteiben, hanem a' velejében, és fundamentomában is megrontott.

„Hogy a' *Bonaparte* által ekképpen megsértett traktának principiumait és fundamentomait, a' mellyekre nézve ő az uralkodásról lemondott vala, illendőképpen megérthessük, szükséges, hogy azokról az alkudozásokról, mellyek az 1814. esztendő Aprilis és Május' holnapjaiban *Párisban* tökéletességre vitettek, megemlékezzünk. A' Párisba való bemenetek előtt egy olly hirdetményt adtak ki a' szövetségesek, a' mellyben kinyilatkoztatták azt, hogy ők magokat arra határozták, hogy *Bonaparteval* ne alkudozzanak. A' nélkül hogy a' szövetségeseknek *Párisba* való megokviseleteket mentegetni, szükségesnek tartja a' Parlamentumot arra emlékeztetni, hogy a'

Bonapartenak Fr. trónusról való letéttetése a' Fr. Országgal kötött kékségnek legfőbb feltétele vala. Ezen feltétel mind a' *Párisi* mind a' *Fontaineblai* 1814 esztendőbeli kötéseknél első soraiban világosan 's érthetőképpen ki volt tételve, mivel azon erős vélekedésbe voltak a' szövetségesek, hogy ezen feltétel a' békség fennmaradására nézve voltaképpen szükséges, és hogy tsak ezen feltételre nézve határozták meg a' szövetséges hadiseregek magukat a' Frantzia Országból való kitakardásra. *Bonaparténak* a' Frantzia kormányzékából való kirekesztetése tehát a' traktának fundamentoma volt, erre a' feltételre és a' Bourbonoknak Frantzia királyi székebe való vissza helyheztetésekre nézve, a' szövetségesek Fr. Országának sokkal többet engedtek vala által, mintsem különben tselekedtek volna, mivel azt gondolják, hogy ezen változás a' trakta felállítására, és az Európa tsendességének fenntartására nézve, nagyobb bátorságot nyujt, mintsem hogy azt a' *Bonaparte* országlásától lehetne várni. Mind ezekből, mind ezen alkudozásoknak tzelzéséből, valamint a' békségnek feltételeiből is szemlátomást való nyilvánosságos dolog, hogy a' szövetségesek legfőképpen és *mindenek előtt* a' *Bonaparte* országlásának eltöröltetését szemek előtt tartották legyen. Ezen eltöröltetés volt a' traktának veleje és fundamentoma. 'S így *Bonaparte* a' maga szövetségesekkel kötött traktáját fundamentomostól megrontotta. 'S így tehát ő azokat minden eránta való kötelezéseik alól féloldozta, és arra just adott nékiek, hogy ők Frantzia Ország ellen hadat indítsanak.

(A' többi következik).

Junius' 13-ik napján adtak 100 Forint Huszas penzért 432 1/3 forintot Váltótzélában. Egy Császár aranyért 19 forintot 40 krt.

Honnyi Levelek, Tudósítások, és Egyebek.

Pro 35.

A' Magyar Kurir 48 - dik darabjához.

Magyar Ország.

A' Bécsi Csász. privilegiált mezei gazdaságra ügyelő Társaság, a' Keszthelyi Georgiconnak egy igen tudós és érdemes Tanítóját *Rumy György Károly* urat, a' magatársaságába felvenni szükségesnek tartotta.

A' múlt Május 20 és 21-ik napjain a' Keszthelyi Georgikonban nagy gyűlés tartott, mellyre a' mezeigazdálkodásnak baráti és partfogói közönséges levelek által meghivattattak és meg is jelentek. Ezt az öszvegyűlést azon holnap 20-ik napján délelőtt nevezett *Rumy Doctor* és első Professor Ur egy igen fontos, deák örvendeztető orázióval nyitotta fel, a' mellyben ő a' birtokos urakat, a' nagy tapasztalású Oeconomusokat, a' gazdálkodásban jártas katolikus papokat, ennek a' Georgikonnak nevezetesebb történeteire, annak előmenetelére figyelmetesekké tette, és azt is előadta, mitsoda fizetést kell a' gazdaságbéli tisztéknek rendelni, mitsoda jutalmat kell a' gazdaságbéli tselédeknek, némkülömben a' pásztoroknak fizetni, még pedig olly módon, hogy azok a' fizetések mind a' tselédeknek javokkal, mind a' birtokos gazdáknek hasznokkal megegyezzenek. Ezután azok a' Georgikonban tanuló 3 ifjak és Practicansok, a' kik azon gazdaságra ügyelő intézetben a' magok cursusokat absolválták, a' gazdaságot gyakorló tudományból, nevezetesen a' Chemiából, a' Physiologiából, a' Technologiából, a' Gazdaságot, és Jóságot igazgató és a' számadást tanító tudományból, a' mezeikészületekre és a' barmok nyavalyájának mivoltát tanító és gyógyító tudományokból. Azon intézetnek 3

Professorai ugymint *Rumy, Jánossy* és *Liebald* Urak a' Georgiconnak Praefectusa *Asboth János* úr által; némkülömben *Saidenschwarz* Inzsinör által szorossan megvizgáltattak. Dél után a' Georgiconnak gazdálkodása mind az udvarokban, mind a' gazdalkodó botanicus, gyümölcös, plánták nevelő kertekben, és a' mezőn is megvizgáltattak, és ezen alkalmatossággal a' földmivelő eszközök is, 's azok közt az úgy nevezett és igen hires *Fellenbergi* vető alkotmány, végtére a' Fenéki ménések is megszemleltettek.

Azon hólnap 21-dik napján tartatott azon megbetsülhetetlen intézetnek második megvizgálás, mellyben *Bartosságh József* Ur egy petsétes levél által azon intézetnek Assessorává tétetődött, több a' mult esztendőben kiadódott gazdaságot eránzó kérdések megfejtetődtek; annak utánna azon intézetnek felljebb nevezett Directora *Asboth János* Ur a' Soproni és Ruszti szőlő termő hegyekről, 's azoknak miveltetésekről egy igen szép és hasznos munkátskát *Saidenschwartz* Inzsinör Ur azon Georgikonban építetendő új gabona tartóról, végre *Liebald* Professor Ur a' juh himlőnek béoltásáról igen fontos munkátskát olvastak fel. Mind ezek a' tudós irások nyomtatásban is ki fognak adattatni.

B e t s.

A' mi Fels. Asszonyunk *Mária Ludovika* Fels. Urunk kedves hitves társa, minékutánna a' maga kedves férjét egész Mönachiumig elkéserte, 's ottan vele egynéhány napot el is töltött volna, tegnap mult

egy hete onnan szerentsésen vissza érkezett. Vissza jöveteleiben nem szárazon utazott, hanem hajón jött le utazó társaival egyetemben, és itt Betsen felől Nuszdorf mellett szállt ki a' szárazra, 's egyenesen Schönbrunba, 's onnan Laxenburgba ment.

A' M. Kurirnak egyik darabjában arról tudósítottuk vala a' két Ns. Magyar Hazát, hogy *Catharina Pawlowna* Orosz N. Hertzegasszony I. Sándor Fels. Orosz Császárnak kedves testvér huga, néhai Holstein-Oldenburgi Hertzegnek özvegye, kedves Sógorának a' Fels. Nádor-Ispanynak látogatására Budára lemenvén, - ottan idejét gyönyörűséggel töltötte. De mivel a' Fels. Würtembergi koronahertzegnek eljegyzett mátkája lévén, ott tovább nem mulathatott, onnan visszaindult, minekutánna megboldogult testvérjének a' Fels. Palatinus megholt kedves Feleségének kriptáját Ūrömben megsejmelte 's könyeivel megszáztatta volna, elsőbben a' *Pesti* királyi Universitást könyvtárat, és nemzeti Muzeumot látogatta meg, 's azután utazását tovább folytatván Tatába ment, hogy Gr. *Eszterházy Miklós* ő Nagyságának gyönyörűséges kertjeit megláthassa, a' hol különös tisztelettel fogadtatott, az ott való természeti ritkaságokat, nevezetesen azt a' különös nagyságú pintzét, a' melyszépen ki volt világosítva, és a' benne lévő nagy hordót is megnézegette. Ejtzakára Átsra ment Gr. *Eszterházy Károly* ő Exc.jához.

Másodszori Jelentés.

A' Méltóságos L. Bárá Losadi Györffy sósef Ur ő Nagysága, Erdélyben, Székely

Údvarhelyi Széken, Homorod Lövéte nevezetű Helységben levő vas Bányájához következő Individuok kívánatnak meg: egy Szen egető mester (Köhlermeister) esztendei 300 Rforint fixa fizetés és szabad szállás mellett, egy Olvasztó mester (Schmelzmeister) 350 Rforint fixa fizetés, és szabad szállás mellett, — egy minden vas eszközököt készíteni tudó Kovács (eingeschickter Schmid) 350 Rforint fixa fizetés, és szabad szállás mellett; egy Hámormester (Hammermeister) 350 Rfor. szabad szállás és fixa fizetés mellett; egy Atsmester, a' ki egy vas manipulational magát elő adó minden fa eszközököt készíteni tudjon 350 Rforint, fixe fizetés, és szabad szállás mellett. — A' kik a' fenn megnevezett mesterségeket, tudják, és kedvek vagyou a' titulált Baró Urnak szolgálatjába állani, tessék magokat levelek, és mesterségheli tudományokról való hiteles attestatumokkal, Erdélyben, Sz. Udvarhelyen, a' fenn titulált Baró Urnál, vagy pedig M. Országban Szathmár Vármegyében Nagy Bányán Cs. és K. Ingrossista Barátosi Finta János Urnál, mint a' Mélt. Baró Urnak ezen dologban megbizottjánál, ezen folyó esztendő Áugustus utolsó napjáig jelenteni. — A' kik magokat jó attestatomok mellett jelentik, bizonyosok lehetnek felvétetéseik felől, úti kötségek távulságokhoz képest meg fog határozatni, és kinek kinek felvételekről való resoluziójokba tudtokra adatni. — Sz. Udvarhely 3. Máji 1815.

Jobbitás.

A' közelebb költ M. Kurirnak toldalékjában a' Bétsi tikkelyben a' 3-dik sorban ezen szót, *Consiliariust*, így kell olvasni: *Consiliariussá*.

D. D. S.